

BULETIN INFORMATIV

NR. 28 | OCTOMBIE – DECEMBRIE 2020

BUNA GUVERNARE

REPUBLICA MOLDOVA ARE UN NOU PREȘEDINTE, ÎNSĂ A RĂMAS FĂRĂ GUVERN

[În perioada 1-15 noiembrie 2020](#), în Republica Moldova au avut loc cele două tururi de scrutin electoral pentru funcția de președinte al țării. Cu 57,72% din voturi obținute în turul doi, cursa electorală a fost câștigată de președinta Partidului Acțiune și Solidaritate, Maia SANDU. La 10 decembrie, Curtea Constituțională (CCM) a validat rezultatele alegerilor și mandatul noului președinte, data inaugurării fiind stabilită pentru 24 decembrie 2020.

La 22 decembrie, Guvernul condus de Ion CHICU a anunțat despre demisia mai multor secretari de stat. Șeful aparatului Guvernului și șeful Inspectoratului General al Poliției de Frontieră de asemenea au demisionat. În următoarea zi, și Primul-ministru [Ion CHICU și-a anunțat demisia](#), motivând decizia prin necesitatea declanșării alegerilor parlamentare anticipate. În conformitate cu [art. 85 din Constituția RM](#), există două căi pentru dizolvarea parlamentului și declanșarea alegerilor parlamentare anticipate. Prima este blocarea activității legislative pentru o perioadă de trei luni, iar cea de a doua este imposibilitatea formării unui Guvern după cel puțin două tentative eșuate.

Ion CHICU a declarat că va asigura interimatul funcției doar până la 31 decembrie 2020. Ca urmare a acestei demisii, întregul Guvern a devenit demisionar și trebuia numit un nou Guvern. De la 1 ianuarie 2021, în demisie a plecat și ministra Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, ministrul Finanțelor și ministrul Economiei și Infrastructurii.

Guvernul demisionar nu dispune de plenitudinea atribuțiilor în vederea gestionării statului. Conform [art. 103 din Constituție](#), Guvernul demisionar îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, până la numirea unui nou Guvern. În mod normal, Primul-ministru demisionar trebuie să exercite aceste atribuții până la alegerea noului Guvern. Din moment ce Chicu a refuzat să facă acest lucru, legea supremă prevede numirea Prim-ministrului interimar din rândul miniștrilor rămași. La 31 decembrie, în calitate de Prim-ministru interimar a fost desemnat Aurel CIOCOI, ministru de Externe în Guvernul Chicu.

CUPRINS

BUNA GUVERNARE

Republica Moldova are un nou Președinte, însă a rămas fără Guvern 1

Vot pe bandă rulantă și blocarea tribunei parlamentare – ședințele Parlamentului din decembrie 2020 și intervenția Curții Constituționale..... 2

Acțiunea lui Vladimir ȚURCAN privind restabilirea în funcția de Președinte al Curții Constituționale a fost respinsă 3

JUSTIȚIE

Revizuirea prevederilor constituționale cu privire la sistemul judecătoresc a fost avizată pozitiv de Curtea Constituțională 4

Cinci membri ai CSM insistă ca CSM să renunțe la adoptarea hotărârilor cu ușile închise..... 4

Membru CSM – o judecătoare a fost promovată la CSJ din greșeală 4

Sistemul de pensionare al judecătorilor se va modifica la 1 iulie 2021 5

ANTICORUPȚIE

La miez de noapte, Parlamentul a modificat legislația pentru a îngreuna activitatea ANI 5

CAUZE NOTORII

Împotriva lui Vladimir PLAHOTNIUC au fost lansate încă câteva acuzații penale 6

Amânări, restabilire în funcție și plăți din contul statului pentru judecătorii suspendați în „Laundromatul Rusesc”..... 6

DREPTURILE OMULUI

2020 – Moldova rămâne în topul țărilor cu cele mai multe adresări la CtEDO 7

În parlament va activa subcomisia pentru controlul executării hotărârilor CtEDO..... 7

Înlăturarea străinilor din țară fără a le comunica motivele contravine Constituției 8

SOCIETATE CIVILĂ

Curtea Constituțională – ONG-urile din domeniul media pot să difuzeze contra plată publicitate electorală 8

Atacurile împotriva societății civile și a mass-media independente au devenit parte a campaniei prezidențiale 9

PE SCURT 9

Nu este clar totuși, cine va ocupa fotoliile miniștrilor plecați din 1 ianuarie și cum urmează să funcționeze executivul până la numirea noului Guvern. În vederea soluționării acestui blocaj, Președinta Maia SANDU a depus o [sesizare la CCM](#), cerând Curții să anuleze prevederile din [Legea cu privire la Guvern](#) care

**DUPĂ ALEGEREA MAIEI SANDU
ÎN CALITATE DE PREȘEDINTĂ A
REPUBLICII MOLDOVA, MAI MULȚI
MINIȘTRI ȘI-AU DAT SUBIT DEMISIA,
IAR ION CHICU A REFUZAT SĂ
EXERCITE INTERIMATUL FUNCȚIEI
DE PRIM-MINISTRU**

limitează Președintele țării și Guvernul demisionar în exercitarea atribuțiilor. Mai exact, sesizarea face referire la limitarea dreptului Președintelui și al Guvernului demisionar de a efectua remanieri de cadre și dreptul Guvernului demisionar de a semna tratate internaționale. Sesizarea deocamdată nu a fost examinată.

VOT PE BANDĂ RULANTĂ ȘI BLOCAREA TRIBUNEI PARLAMENTARE – ȘEDINȚELE PARLAMENTULUI DIN DECEMBRIE 2020 ȘI INTERVENȚIA CURȚII CONSTITUȚIONALE

La 3 decembrie 2020, Parlamentul Republicii Moldova s-a întrunit [într-o ședință mai puțin obișnuită](#). Deputații PSRM, ai partidului Șor și ai grupului Pentru Moldova au inclus pe [ordinea de zi](#) mai multe proiecte de legi controversate. Printre acestea s-au numărat [proiectul cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova](#), proiect care ar readuce un statut privilegiat limbii ruse, [proiectul privind modificarea Legii Serviciului de Informații și Securitate \(SIS\)](#), care transferă subordinea SIS de la Președinte la Parlament, precum și [proiectul de lege care anulează transmiterea contra plată a terenului Stadionului Republican](#) în proprietatea Ambasadei SUA la Chișinău. Suplimentar, deputații PSRM au propus [modificarea legislației audiovizuale](#), pentru a reduce volumul obligatoriu al produselor proprii și pentru a exclude interdicția de difuzare a emisiunilor propagandistice de peste hotare.

O bună parte din subiectele propuse pe ordinea de zi [au fost înregistrate cu cel mult 72 de ore înainte de vot](#), fiind încălcate procedurile parlamentare care solicită consultarea acestora și avizarea de către comisiile parlamentare. Deputații PAS, PPDA și ai Partidului Democrat au propus amânarea votării, având în vedere lipsa avizului Guvernului și a expertizei anticorupție, însă majoritatea parlamentară a refuzat. În semn de protest, deputații PAS și PPDA au blocat tribuna Parlamentului, iar ședința Parlamentului a fost întreruptă. Au urmat împrănceli și formarea cordoanelor pentru a nu permite accesul deputaților PSRM și Șor la tribuna centrală pentru a prezenta proiectele. Aceștia au citit cu viteză rapoartele comisiei juridice și au votat pe bandă rulantă toate proiectele menționate mai sus.

La 16 decembrie 2020, ședința Parlamentului a continuat în ritmuri similare. Majoritatea parlamentară PSRM-ȘOR-Pentru Moldova a propus și votat în ambele lecturi proiectul de anulare

a [Legii privind obligațiile de plată ale Ministerului Finanțelor pentru fraudă bancară](#) (Legea miliardului), [modificări la legea cu privire la pensii](#) pentru revenirea la pragurile de pensionare de 57 de ani pentru femei și 62 de ani pentru bărbați, precum și [modificarea legislației cu privire la Autoritatea Națională de Integritate \(ANI\)](#), îngreunând controalele acesteia.

Deputații din opoziție au mers la Curtea Constituțională, contestând majoritatea proiectelor adoptate la 3 și 16 decembrie 2020. Curtea Constituțională [a suspendat efectul](#) modificările la Legea ANI, Legea miliardului și Legea care anulează vânzarea terenului Stadionului Republican. La 21 ianuarie 2021, [Curtea Constituțională a declarat neconstituționale](#) modificările la Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova. Curtea a stabilit, printre altele, că tratamentul preferențial al limbii ruse în comparație cu celelalte limbi ale minorităților etnice și poziționarea ei la nivelul limbii de stat contravine art. 13 din Constituție, care se referă la limba de stat.

La 7 și 23 decembrie 2020, Platforma Națională a Societății Civile din cadrul Parteneriatului Estic a condamnat prin [reacții publice](#) abuzurile comise prin nerespectarea procedurilor legale de promovare a proiectelor de lege comise de către majoritatea parlamentară PSRM-ȘOR-Pentru Moldova. Platforma a constatat încălcarea flagrantă a procedurii de adoptare a legilor de importanță majoră pentru securitatea economică, socială și informațională a țării. Potrivit Platformei, ședința Parlamentului semăna a o înțelegere dintre clanuri cu interese obscure, care pune în pericol relațiile cu SUA, UE și România, camuflează schemele de corupție, subminează securitatea statului, scindează societatea și stimulează separatismul și federalizarea țării.

ACȚIUNEA LUI VLADIMIR ȚURCAN PRIVIND RESTABILIREA ÎN FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL CURȚII CONSTITUȚIONALE A FOST RESPINSĂ

La 23 aprilie 2020, Vladimir ȚURCAN [a fost demis](#) din funcția de Președinte al Curții Constituționale în baza exprimării votului de neîncredere de către majoritatea judecătorilor CCM (a se vedea detalii despre alegerea lui Țurcan în această funcție în [Buletinul CRJM nr. 23](#)). În cadrul emisiunii „[Președintele răspunde](#)” din 10 aprilie 2020, Președintele Igor DODON a declarat că a avut o discuție telefonică cu Președintele CCM referitor la suspendarea unei legi adoptate prin asumarea răspunderii de către Guvernul Chicu. În cadrul acelei discuții, Țurcan l-ar fi informat pe Dodon că pentru suspendare s-au pronunțat patru membri ai CCM, el având o altă opinie. Peste patru zile, Țurcan [a confirmat](#) că acea discuție telefonică a avut loc.

CCM – ACTELE CURȚII
CONSTITUȚIONALE NU
POT FI CONTESTATE ÎN
INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

Judecătorii CCM au constatat că informarea Președintelui CCM cu Președintele țării despre hotărârile CCM reprezintă o ingerință ce afectează autoritatea instanței constituționale. De asemenea, CCM a notat că Țurcan s-a comportat într-un mod care nu exclude influența din afară asupra sa și nici nu a asigurat păstrarea secretului voturilor exprimate, destituindu-l din funcția de Președinte al CCM. Destituirea a fost solicitată de judecătorii Liuba ȘOVA și Nicolae ROȘCA. În aceeași zi, CCM a adoptat o hotărâre a prin care [a ales-o](#) pe Domnica MANOLE drept Președintă a CCM pe un termen de trei ani.

Țurcan a depus o cerere prealabilă la CCM privind anularea hotărârilor CCM din 23 aprilie 2020. La 18 mai 2020, CCM [a declarat această cerere inadmisibilă](#), menționând că, potrivit legislației, hotărârile CCM sunt definitive, nu pot fi atacate și intră în vigoare la data adoptării. În afară de aceasta, alegerea Președintelui CCM reprezintă o atribuție constituțională a CCM și ține de dreptul ei la autoadministrare.

Țurcan a depus o cerere în instanța de contencios administrativ și a solicitat suspendarea executării celor două hotărâri ale CCM din 23 aprilie 2020. El a pretins că motivul pentru care a fost destituit – „exprimarea votului de neîncredere”, nu este

prevăzut de lege. La 29 iunie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a examinat cererea lui Țurcan de suspendare. Instanța a considerat că este competentă să examineze această cerere, deoarece hotărârile CCM din 23 aprilie 2020 sunt acte administrative. Instanța a concluzionat că aceste acte emise de Curtea Constituțională sunt pasibile contestării în conformitate cu prevederile Codului administrativ. Cu toate acestea, judecătorul [a respins cererea de suspendare](#)

a executării hotărârilor CCM, pe motiv că păstrarea stabilității funcționale în condiții normale a CCM prevalează față de interesul individual a lui Țurcan, în special într-un an electoral.

Conform art. 140 alin. (2) din Constituție, „Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate”. La 9 iulie 2020, CCM [a interpretat](#) art. 140 alin. (2) din Constituție și a decis că noțiunea de „hotărâre” din art. 140 alin. (2) din Constituție cuprinde toate tipurile de acte ale Curții. Acestea sunt definitive și nu pot fi atacate. CCM a notat că unicul instrument de verificare și modificare a hotărârilor sale este revizuirea acestora, care constituie o atribuție exclusivă a CCM. Judecătorul Vladimir ȚURCAN a avut o [opinie separată](#).

CCM a contestat încheierea Judecătoriei Chișinău din 29 iunie 2020, pe motiv că ea deschidea calea pentru contestarea hotărârilor CCM în instanțele de judecată de drept comun. La 12 octombrie 2020, Curtea de Apel Chișinău [a casat încheierea](#), invocând argumentele din hotărârea CCM din 9 iulie 2020. Judecătoarea Ecaterina PALANCIUC a avut o [opinie separată](#). Potrivit acesteia, recursul CCM trebuia declarat inadmisibil.

La 1 decembrie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a examinat în fond cererea lui Țurcan privind anularea hotărârilor CCM din 23 aprilie 2020. Judecătoria Chișinău [a declarat inadmisibilă](#) cererea lui Țurcan, invocând argumentele din hotărârea CCM din 9 iulie 2020.

JUSTIȚIE

REVIZUIREA PREVEDERILOR CONSTITUȚIONALE CU PRIVIRE LA SISTEMUL JUDECĂTORESC A FOST AVIZATĂ POZITIV DE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

La 3 decembrie 2020, Curtea Constituțională [a avizat pozitiv](#) proiectul de lege pentru revizuirea Constituției în partea ce ține de sistemul judecătoresc. Avizul a fost dat la [solicitarea Guvernului](#). Proiectul vizează trei aspecte, statutul, modul de numire și imunitatea judecătorului, finanțarea sistemului judecătoresc și rolul, componența și competența Consiliului Superior al Magistraturii (CSM).

Proiectul propune abrogarea termenului inițial de cinci ani de numire a judecătorilor și numirea lor dintr-o dată până la atingerea plafonului de vârstă. La fel, numirea judecătorilor Curții Supreme de Justiție (CSJ) va fi făcută de către Președinte și nu de către Parlament, cum este în prezent.

Cu privire la al doilea aspect, Guvernul și Parlamentul, în procesul elaborării și modificării bugetului instanțelor judecătorești, vor trebui să solicite avizul consultativ al CSM. Cele mai multe modificări sunt aduse componenței CSM. Acesta va fi format din 12 membri, șase judecători din toate nivelele instanțelor judecătorești, aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, și șase juriști de o înaltă reputație și integritate aleși transparent de către Parlament. Toți vor fi numiți pentru șase ani, fără posibilitatea deținerii a două mandate. Din CSM vor fi excluși membrii din oficiu, Președintele CSJ, ministrul justiției și Procurorul General. Proiectul poate fi adoptat de Parlament doar după șase luni de la înregistrarea lui în Parlament.

CINCI MEMBRI AI CSM INSISTĂ CA CSM SĂ RENUNȚE LA ADOPTAREA HOTĂRÂRILOR CU UȘILE ÎNCHISE

La 28 septembrie 2020, cinci membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, profesori titulari de drept, au semnat [o declarație](#) prin care și-au exprimat dezacordul cu privire la lipsa transparenței în activitatea și în procesul de luare a deciziilor CSM. Semnatarii și-au exprimat dezacordul referitor la practica CSM de a adopta decizii „în deliberare”, adică cu ușile închise, în pofida faptului că deliberarea nu este prevăzută de lege. Aceste „deliberări” se utilizează la adoptarea hotărârilor cu privire la cariera, răspunderea

disciplinară, sancționarea și eliberarea din funcție a judecătorilor.

Semnatarii declarației consideră că adoptarea hotărârilor de către CSM în spatele ușilor reprezintă o practică învechită iar judecătorii și întreaga societate trebuie să cunoască cum au votat membrii CSM. Secretizarea excesivă scade din credibilitatea și imaginea CSM-ului și afectează substanțial încrederea în justiție.

MEMBRU CSM – O JUDECĂTOARE A FOST PROMOVATĂ LA CSJ DIN GREȘALĂ

La 22 septembrie 2020, Consiliul Superior al Magistraturii a desfășurat concursul pentru promovarea judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție. CSM [a propus](#) ca cinci judecători să fie promovați la CSJ: Anatolie MINCIUNĂ și Oxana ROBU de la Curtea de Apel Chișinău și Ghenadie PLĂMĂDEALĂ, Nicolae ȘOVA și Aliona MIRON de la Judecătoria Chișinău. Aceștia au fost apreciați de CSM ca fiind cei mai buni în urma evaluării performanțelor profesionale, a experienței în funcția de judecător și a prestației la interviul organizat de CSM.

La scurt timp după anunțarea rezultatelor, membrul CSM Elena BELEI a declarat că a votat din greșală pentru judecătoarea Aliona MIRON și a solicitat retragerea votului. Aceasta înseamnă respingerea candidatului, având în vedere că pentru promovarea judecătorului la CSJ erau nevoie de opt

voturi, iar fără votul Elenei BELEI Aliona MIRON ar fi obținut doar șapte.

La 6 octombrie 2020, demersul Elenei Belei de anulare a votului [a fost respins de CSM](#). Colectivul de judecători din care face parte judecătoarea Miron a venit cu o [reacție publică](#), blamând revizuirea votului exprimat de Belei. Aceștia au menționat că revocarea votului acordat pentru judecătoarea Miron descurajează judecătorii să participe la concursuri și afectează grav încrederea în CSM.

Până în decembrie 2020, Parlamentul nu a numit niciun judecător din cei cinci propuși la 22 septembrie 2020. Către sfârșitul anului, la CSJ rămân [vacante 11 funcții de judecător](#).

SISTEMUL DE PENSIONARE AL JUDECĂTORILOR SE VA MODIFICA LA 1 IULIE 2021

În prezent, orice judecător care a împlinit 50 de ani, are o vechime în muncă de 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni în calitate de judecător, poate pretinde la o pensie specială. Aceasta începe de la 55% și, în cazul judecătorilor cu peste 23 de ani de experiență, poate ajunge și la 80% din salariul său. La 4 decembrie 2020, Parlamentul a adoptat un [proiect de lege](#) care prevede majorarea graduală începând cu 1 iulie 2021 a vârstei de pensionare a judecătorilor și stabilirea vârstei standard de pensionare de 63 de ani începând cu anul 2046 (a se vedea detalii despre pensiile judecătorilor [Buletinul CRJM nr. 25](#)).

PARLAMENTUL A MĂRIT
VÂRSTA DE PENSIONARE
A JUDECĂTORILOR, ÎNSĂ
A PĂSTRAT INDEMNIZAȚIA
PLĂTITĂ LA ELIBERAREA
ONORABILĂ DIN FUNCȚIE A
JUDECĂTORILOR

Proiectul mai prevede și mărirea graduală a vechimii în muncă și în funcția de judecător începând cu 1 iulie 2021, pentru a obține dreptul la pensie specială. Astfel, vechimea în muncă generală se va majora cu șase luni în fiecare an până va atinge 34 de ani în anul 2048. Vechimea în funcția de judecător la fel va crește cu șase luni până va atinge 15 ani în anul 2025.

Guvernul a dat un [aviz pozitiv](#) pentru majorarea vârstei de pensionare a judecătorilor. Consiliul Superior al Magistraturii

[și-a exprimat dezacordul](#). În ianuarie 2021, CSM [a contestat](#) legea la Curtea Constituțională, însă [sesizarea a fost respinsă](#). CSM a considerat că reforma pensiilor judecătorilor diminuează semnificativ garanțiile sociale ale judecătorilor și că aceasta reprezintă un atentat la independența judecătorilor. CCM a respins sesizarea, notând că pensiile speciale ale judecătorilor nu au fost anulate, iar mărirea minimă a pensiei judecătorilor le asigură acestora un trai decent. În 2017, CCM a declarat neconstituționale prevederile prin care a fost anulată pensia specială a judecătorilor (pentru detalii, a se vedea [Buletinul CRJM nr. 15](#)).

Proiectul de lege înregistrat în Parlament mai prevedea și anularea indemnizațiilor unice la eliberarea din funcție a judecătorilor. Indemnizația este egală cu produsul numărului de ani lucrați în calitate de judecător și a 50% din salariul de funcție la plecarea din sistem. Ea se oferă judecătorilor la plecarea onorabilă din sistem. Parlamentul nu a susținut anularea indemnizației.

ANTICORUPȚIE

LA MIEZ DE NOAPTE, PARLAMENTUL A MODIFICAT LEGISLAȚIA PENTRU A ÎNGREUNA ACTIVITATEA ANI

La 4 decembrie 2020, un grup de deputați socialiști a înregistrat un [proiect de lege](#) pentru modificarea [Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate](#) (ANI). La 16 decembrie 2020, într-o ședință nocturnă, proiectul a fost adoptat în ambele lecturi cu votul deputaților PSRM, ai Partidului „Șor” și ai Platformei „Pentru Moldova”.

Modificarea a redus termenul de efectuare a controlului ANI de la trei ani la un an, a introdus termene de prescripție scurte pentru aplicarea sancțiunilor și a introdus confuzie cu privire la termenul de contestare a actelor ANI. De asemenea, proiectul a limitat eliberarea din funcție a funcționarului public în temeiul deciziei ANI la un an de la comiterea abaterii. La 10 decembrie 2020, ANI [a emis un comunicat](#) prin care a

reiterat îngrijorarea față de acest proiect, deoarece el blochează activitatea inspectorilor de integritate și reduce eficiența ANI.

La 22 decembrie 2020, amendamentele la Legea ANI au intrat în vigoare ([Legea 244/2020](#)). Controalele începute de ANI până la data intrării în vigoare urmau a fi finalizate potrivit prevederilor noii legi. Graba cu care au fost votate amendamentele trădează intenția ascunsă [a unor deputați](#) de a evita sancționarea în temeiul actelor ANI. La 21 decembrie 2020, un deputat în Parlament a solicitat Curții Constituționale (CCM) [declarația neconstituțională a Legii 244/2020](#). În aceeași zi, CCM [a suspendat acțiunea legii](#) până la soluționarea sesizării date.

CAUZE NOTORII

ÎMPOTRIVA LUI VLADIMIR PLAHOTNIUC AU FOST LANSATE ÎNCĂ CÂTEVA ACUZAȚII PENALE

Fostul lider al PDM, Vladimir PLAHOTNIUC a părăsit țara în iunie 2019. La scurt timp după plecarea din Moldova, acesta a fost văzut SUA, însă a părăsit-o câteva luni mai târziu. Potrivit informațiilor deținute de Procuratura Generală, acesta a intrat pe teritoriul Turciei, unde s-ar afla până în prezent.

Procurorul General a solicitat autorităților Turce [extrădarea lui Plahotniuc](#) pentru a fi tras la răspundere penală în Republica Moldova. Solicitarea deocamdată nu are un răspuns. Între timp, [procurorii solicită aplicarea sechestrului](#) pe proprietățile lui Plahotniuc din România, Elveția și Franța, estimate la MDL 160 milioane.

La 11 august 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a dispus [ridicarea sechestrului](#) de pe mijloacele financiare de circa EUR 450,000 deținute de SRL „Bass Systems”, actualmente „S&T IT Services”, despre care procurorii afirmă

că ar avea legături cu Vladimir PLAHOTNIUC. Sechestrul a fost aplicat de Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, la 6 noiembrie 2019. Instanța a menționat că SRL „S&T IT Services” nu are un statut în cadrul cauzei penale intentate împotriva lui Plahotniuc, iar sechestrul aplicat asupra mijloacelor bănești încalcă drepturile întreprinderii. Procuratura Anticorupție a contestat hotărârea la Curtea de Apel.

La 22 octombrie 2020, Procuratura Generală a anunțat despre [deschiderea cauzei penale privind „Loteria Națională a Moldovei”](#). Potrivit Procurorului General, sub patronajul fostului lider democrat, factorii de decizie de la Ministerul Economiei și Agenției Proprietăți Publice au favorizat un cerc restrâns de persoane ca să preia afacerile din domeniul jocurilor de noroc, declarat monopol de stat. Grație acestui parteneriat public-privat, **în anii 2017-2019**, bugetul de stat a pierdut venituri de circa MDL 400 milioane.

AMÂNĂRI, RESTABILIRE ÎN FUNCȚIE ȘI PLĂȚI DIN CONTUL STATULUI PENTRU JUDECĂTORII SUSPENDAȚI ÎN „LAUNDROMATUL RUSESC”

Dosarul „[Laundromatul rusesc](#)”, soldat cu spălarea a cel puțin USD 20 de miliarde prin intermediul instanțelor de judecată din Moldova, rămâne fără rezultat. La o distanță de patru ani, nimeni dintre cei 14 judecători acuzați de implicare în această schemă nu a fost condamnat sau achitat. 70% din ședințele programate din aceste dosare au fost amânate. Amânările au fost justificate inițial de examinarea constituționalității art. 307 Cod penal ([sintagma „cu urmări grave” din acest articol a fost declarată neconstituțională](#)), de faptul că judecătorii care examinau erau în concediu, de neprezentarea procurorilor la ședință, sau de faptul că procurorii nu ar fi asigurat prezența martorilor.

Între timp, nouă dintre cei 14 judecători acuzați au plecat „onorabil” din sistemul judecătoresc, cu pensie specială de judecător și indemnizație unică de concediere. În octombrie 2020, ceilalți cinci judecători anterior suspendați din funcție au

fost scoși de sub urmărire penală pentru acuzația de spălarea de bani, din motiv că faptele acestora nu întrunesc elementele infracțiunii. Aceștia [au solicitat CSM](#) să fie restabiliți în funcție și [să le fie achitat salariul pentru perioada cât „au lipsit forțat”](#)

din funcția de judecător. La 27 octombrie 2020, [CSM a acceptat demersul celor cinci judecători](#) și a decis reîncadrarea acestora în funcție, chiar dacă aceștia rămân acuzați în temeiul art. 307 Cod penal de adoptarea hotărârilor judecătorești vădit ilegale. Potrivit estimărilor, statul ar urma să plătească fiecărui judecător cel puțin un milion de lei.

Conform unei [analize](#) efectuate de către „IDIS Viitorul”, instanțele judecătorești au jucat un

rol important în „Laundromatul rusesc”, având în vedere că anume ele au emis încheieri privind încasarea mijloacelor bănești de la companiile din Rusia în beneficiul companiilor din zone off-shore.

**CSJ A DISPUS REPUNEREA
JUDECĂTORILOR ÎN FUNCȚIE
ȘI PLATA SALARIULUI
PENTRU TOATĂ PERIOADA
SUSPENDĂRII DIN FUNCȚIE,
CHIAR DACĂ ACEȘTIA
RĂMÂN ÎN CONTINUARE
ACUZAȚI PENAL.**

DREPTURILE OMULUI

2020 – MOLDOVA RĂMÂNE ÎN TOPUL ȚĂRILOR CU CELE MAI MULTE ADRESĂRI LA CTEDO

La 31 ianuarie 2021, CRJM a lansat [nota analitică](#) Republica Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) în anul 2020. Analiza CRJM a fost efectuată în baza [Raportului de activitate al CtEDO](#) și a studierii jurisprudenței CtEDO în cauzele moldovenești.

Deși în 2020 CtEDO a primit cel mai mic număr de cereri îndreptate împotriva Moldovei din ultimii 12 ani (523 de cereri), moldovenii s-au adresat la CtEDO de trei ori mai des decât media europeană. Raportat la populația țării, Moldova s-a plasat pe locul 9 din cele 47 de țări membre ale Consiliului Europei. Având în vedere că în 2020 încrederea în justiție nu s-a schimbat simțitor, se pare că scăderea se datorează reducerii popularității CtEDO în rândul populației, precum și pandemiei.

Până la 31 decembrie 2020, CtEDO a pronunțat 473 de hotărâri în cauzele moldovenești, dintre care 32 în anul 2020. La acest capitol, Moldova s-a plasat pe locul 7 din

cele 47 de țări. În cele 32 de hotărâri, CtEDO a constatat 50 de violări ale Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

Cel mai des Moldova a fost condamnată pentru felul în care judecătorii și procurorii au aplicat legea. Cele mai frecvente tipuri de violări constatate de CtEDO până acum în cauzele moldovenești sunt neexecutarea hotărârilor judecătorești (violări vechi), maltratarea, anchetarea inadecvată a maltratărilor și a deceselor, detenția în condiții proaste, detenția arbitrară și casarea neregulamentară a hotărârilor judecătorești. În baza hotărârilor pronunțate în 2020, Republica Moldova a fost obligată să plătească 2,1 milioane de euro, iar în total din anul 1997 – Moldova a plătit peste EUR 19,2 milioane.

La 31 decembrie 2020, 1,054 de cereri moldovenești încă așteptau să fie examinate de CtEDO, 95% dintre acestea având șanse mari de succes.

ÎN PARLAMENT VA ACTIVA SUBCOMISIA PENTRU CONTROLULUI EXECUTĂRII HOTĂRÂRILOR CTEDO

La 20 noiembrie 2020, cu votul a 78 de deputați, a fost votat în lectură finală proiectul de lege privind crearea [subcomisiei pentru exercitarea controlului parlamentar](#) al executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) și a hotărârilor Curții Constituționale. Subcomisia va activa în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități. Președinte al subcomisiei va fi ales un reprezentant al opoziției parlamentare, iar componența nominală și numerică va fi aprobată de Comisia juridică.

Subcomisia va monitoriza permanent procesul de executare a hotărârilor CtEDO și a CCM și va promova acte normative necesare pentru executarea acestora. La fel, subcomisia va audia și va solicita informații de la autoritățile responsabile de elaborarea și implementarea măsurilor de executare a hotărârilor CtEDO și CCM. Activitatea subcomisiei va fi

detaliată printr-un Regulament aprobat prin Hotărâre de Parlament. Acesta este în proces de elaborare.

Constituirea unei asemenea subcomisii ar trebui să impulsioneze eforturile de executare a hotărârilor CtEDO. Pe de o parte, ea va pune presiune pe executiv să intensifice eforturile de executare a hotărârilor Curții. Pe de altă parte, subcomisia va audia reprezentanții justiției cu privire la problemele sistemice sau repetitive care rezultă din hotărârile curții de la Strasbourg. Moldova se află printre țările cu [cel mai mare număr de cereri depuse la CtEDO raportat la populația țării](#). Majoritatea hotărârilor sunt repetitive, adică se referă la violări constatate de CtEDO anterior. Acest fapt confirmă implicit că Republica Moldova nu întreprinde suficiente eforturi pentru a executa hotărârile CtEDO.

ÎNLĂTURAREA STRĂINILOR DIN ȚARĂ FĂRĂ A LE COMUNICA MOTIVELE CONTRAVINE CONSTITUȚIEI

La 13 noiembrie 2020, Curtea Constituțională [a declarat neconstituționale](#) prevederile Legii [privind statutul străinilor](#) care se referă la imposibilitatea străinului indezirabil din motive de securitate națională de a cunoaște motivele deciziei respective (art. 55 alin. 3 și art. 56 alin. 2). De asemenea, au fost declarate neconstituționale dispozițiile care permit expulzarea străinului pe motive de securitate națională într-un stat unde viața îi poate fi pusă în pericol sau poate fi supus torturii, tratamentelor inumane sau degradante (art. 60 alin. 4 și art. 63 alin. 4). CC a declarat neconstituțională și prevederea din Codul administrativ (art. 225 alin. 3) ce limitează competența instanțelor judecătorești de a controla

proporționalitatea actelor administrative individuale și normative, care conțin secret de stat.

Curtea Constituțională a solicitat Parlamentului să modifice legea și a decis că, până la modificările relevante, decizia privind declararea străinului ca persoană indezirabilă din motive de securitate națională trebuie să conțină un rezumat al motivelor, pentru a oferi efectiv acestuia dreptul la apărare. La originea cauzei s-a aflat [o sesizare depusă](#) de deputatul Dumitru ALAIBA. Acesta a fost reprezentat în fața Curții Constituționale de Vladislav GRIBINCEA, președintele CRJM.

SOCIETATE CIVILĂ

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ – ONG-URILE DIN DOMENIUL MEDIA POT SĂ DIFUZEZE CONTRA PLATĂ PUBLICITATE ELECTORALĂ

La octombrie 2020, Curtea Constituțională a pronunțat o [hotărâre](#) prin care a recunoscut constituțional textul „presta servicii și/sau” de la articolul 6 alin. (5) din [Legea cu privire la organizațiile necomerciale](#). Hotărârea Curții vine să clarifice [sesizarea](#) depusă în luna iulie 2020 de către deputatul PAS Sergiu LITVINENCO. Prevederea contestată a interzis ONG-urilor să furnizeze orice servicii plătite candidaților electorali, chiar dacă acestea sunt declarate, plătite din fondul electoral și costul serviciilor corespunde valorii de piață și costului pentru toți concurenții electorali. Această prevedere împiedica instituțiile mass-media înregistrate în calitate de ONG (de ex. TV8, Ziarul de Gardă și alte ziare locale) să difuzeze contra cost publicitate electorală.

Curtea constituțională a decis că ONG-urile pot furniza aceste

servicii concurenților electorali în timpul campaniei electorale, fără a declara neconstituțional textul acestui articol. Curtea nu a putut identifica motive pertinente care ar justifica aplicarea interdicției prestării serviciilor oneroase doar față de organizațiile necomerciale. Curtea a reținut, printre altele, că interdicția prestării serviciilor oneroase concurenților electorali în perioada campaniei electorale, restrânge nejustificat și în mod discriminatoriu dreptul de proprietate al organizațiilor necomerciale, ceea ce este contrar articolelor 16 și 46 din [Constituție](#).

Curtea a expediat [o adresă](#) Parlamentului prin care i-a solicitat să reglementeze în articolul 6 alin. (5) din Legea cu privire la organizațiile necomerciale ca, în perioada campaniei electorale, organizațiilor necomerciale să le fie interzisă doar prestarea serviciilor gratuite, nu și a serviciilor oneroase.

ATACURILE ÎMPOTRIVA SOCIETĂȚII CIVILE ȘI A MASS-MEDIA INDEPENDENTE AU DEVENIT PARTE A CAMPANIEI PREZIDENȚIALE

Campania pentru alegerea președintelui a fost umbrită de un atac împotriva mass-media independentă și a societății civile lansate de un exponent al PSRM. Atacul a avut loc la 21 octombrie 2020, prin lansarea într-o conferință de presă a unei „cărți” scrise de deputatul socialist Bogdan ȚÎRDEA. „Cartea” operează cu acuzații false și defăimătoare privind finanțarea și activitatea organizațiilor non-guvernamentale și a media independentă din Republica Moldova. Țîrdea a folosit tehnici specifice regimurilor totalitare, cum ar fi portretizarea ONG-urilor ca un dușman al poporului, cultivarea fricii și neîncrederii în ONG-uri, defăimarea societății civile și a liderilor săi, prin transferarea acestora unor atribute de imagine și scandaluri care au decredibilizat clasa politică, etc. Deși autorul a pretins că a efectuat o cercetare științifică a întregii societăți civile moldovenești, el nu a făcut nicio referire la așa-zisele „fundații de caritate” ale politicianilor, care îi promovează în campaniile electorale.

Atacurile au fost preluate imediat de mass-media afiliată PSRM – peste 60 de articole au fost distribuite doar în ziua în care a avut loc conferința de presă. Lansarea cărții a fost anunțată anterior de Președintele Igor DODON și a fost făcută în ziua

în care a fost publicată o [investigație jurnalistică](#) independentă despre implicarea Președintelui Dodon în acțiuni care ar putea fi calificate drept trădare de patrie.

Mai mult de 100 de organizații neguvernamentale din Republica Moldova [și-au manifestat îngrijorarea](#) față de atac, definindu-l ca cel mai dur, complex și asumat atac lansat de un politician moldovean la adresa societății civile. Șeful Delegației Uniunii Europene la Chișinău, Peter MICHALKO, [s-a declarat](#) „consternat de atacurile dure, nefondate și rău-intenționate” lansate.

Deputatul Țîrdea a declarat că își va continua „cercetarea”. La 11 decembrie 2020, Președintele Igor DODON [a declarat](#) că Legea ONG-urilor trebuie modificată, deoarece lasă loc influențelor externe în politica internă a Moldovei, dând exemplul Legii ONG-urilor din Ungaria. Același discurs a fost folosit de politicianii PSRM și mass-media afiliată PSRM în ajunul adoptării în anul 2020 a Legii privind organizațiile necomerciale. Nu este clar dacă aceste declarații reflectă intenția reală a PSRM, sau dacă sunt folosite pentru a câștiga capital politic în ajunul eventualelor alegeri parlamentare anticipate.

PE SCURT

În perioada **iuлие-decembrie 2020**, 18 avocați și avocați stagiați și-au fortificat cunoștințele în domeniul dreptului mass-media, pentru a putea oferi servicii de calitate și în timp util jurnaliștilor din Republica Moldova. Aceștia au beneficiat de instruire în cadrul unui program organizat de [Centrul de Resurse Juridice din Moldova](#) în colaborare cu [Centrul pentru Jurnalism Independent](#). Subiectele abordate în cadrul programului au fost: principiile libertății de exprimare, defăimarea și apărarea onoarei și demnității și a vieții private, accesul la informații de interes public și protecția datelor cu caracter personal, raporturile dintre presă și Consiliul Audiovizualului și privilegiile jurnaliștilor în procedurile penale și contravenționale. Programul a avut loc în cadrul proiectului [„Suport instituțional pentru dezvoltarea organizației”](#) implementat de CRJM și finanțat de Suedia.

La 10 ani de activitate, Centrul de Resurse Juridice și-a propus să susțină studenții care promovează valorile democratice, sunt dedicați activismului civic și au obținut

rezultate excepționale la studii. CRJM a lansat concursul [Bursa de merit CRJM](#), ediția 2020-2021. Pe lângă componenta financiară, bursa include și participarea la o serie de instruirii și evenimente destinate formării profesionale în domeniul dreptului organizate de CRJM, precum și desfășurarea unui stagiu în cadrul CRJM. Câștigătoarea bursei a fost desemnată Silvia BOGONOVSKI, masterandă USM, programul de master „Drepturile Omului”.

La 16 octombrie 2020, ex-deputatul Iurie BOLBOCEANU, învinuit în 2017 de Trădare de Patrie și condamnat la 14 ani de detenție, [a fost achitat](#) de către Judecătoria Chișinău după ce procurorii au renunțat la învinuire. Bolboceanu a petrecut doi ani și trei luni în detenție. Pe 17 martie 2017, la trei ani după ce a părăsit fracțiunea Partidului Democrat din Moldova, [Iurie BOLBOCEANU a fost reținut în flagrant](#) pentru spionaj și trădare de Patrie în timp ce ar fi furnizat informații „de interes național” adjunctului atașatului militar al Ambasadei Federației Ruse la Chișinău. La 13 martie 2018, Iurie BOLBOCEANU

a fost condamnat de Judecătoria Chișinău la 14 ani de închisoare pentru trădare de Patrie, însă în 2019 dosarul a fost trimis de către Curtea de Apel Chișinău la rejudecare.

La 6 noiembrie 2020, [Consiliul de Egalitate](#) a constatat că judecătoarea Mariana CURTIȘ, mamă a patru copii, a fost discriminată de CSM. Judecătoarea s-a adresat de două ori către CSM cu rugămintea de a fi transferată de la Taraclia la Judecătoria Chișinău însă CSM a refuzat-o în ambele cazuri fără a aduce motive. În cadrul concursului de transfer la Judecătoria Chișinău, membrii CSM au pus întrebări ce țin de perioada de aflare în concediul de îngrijire a copilului și perioada lucrată efectiv doar judecătoarei Curtiș, pe când altor judecători nu le-au fost adresate asemenea întrebări, deși și ultimii erau părinți. Actualmente Mariana CURTIȘ exercită funcția de judecătoare la Judecătoria Cahul, sediul Taraclia, fiind nevoită să parcurgă zilnic circa 300 km pentru a ajunge la locul de muncă. CSM a contestat [decizia Consiliului Egalității](#).

DESPRE CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

ECHIPA CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Nadejda HRIPTIEVSCHI
Sorina MACRINICI
Oxana BRIGHIDIN
Ilie CHIRTOACĂ
Daniel GOINIC
Victoria MEREUȚĂ
Aurelia CELAC
Olga CORTAC
Alina FRIMU

DATE DE CONTACT

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

 Str. A. Șciusev 33, MD-2001
Chișinău, Republica Moldova

 +37322843601

 +37322843602

 contact@crjm.org

 www.crjm.org

 [CRJM.org](https://www.facebook.com/CRJM.org)

 [CRJMoldova](https://twitter.com/CRJMoldova)

 [CRJM](https://www.instagram.com/CRJM)

Acest buletin este posibil datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.